

Digitalisatie waarnemingskaartjes

van het archief van de VWG het Gooi en Omstreken

Waarnemingskaartjes | Folkert de Boer

Folkert de Boer

Op 13 december 2014 was de eerste bijeenkomst van een aantal enthousiaste vrijwilligers om 'het archief' van de VWG het Gooi e.o. te gaan digitaliseren. Dit archief lag in de infoschuur van het Goois Natuurreservaat. Het bestond uit naar schatting 41.043 kaartjes met waarnemingen, teruggaand tot tenminste begin vorige eeuw.

Echter, we waren op zijn minst 'verrast' toen bleek dat er nog een groot aantal dozen op een aantal andere plekken lag opgeslagen. Uit allerlei hoeken en gaten kwamen nog delen van het archief tevoorschijn. Ondanks dat er hard gewerkt werd, bleef de stapel nog in te voeren waarnemingen in de begintijd van het project groeien. Dat er een schat aan informatie vrij ging komen hadden we wel verwacht. Het was toch wel een verrassing dat er uiteindelijk ruim twee keer zoveel waarnemingen zouden zijn dan het aantal dat in de infoschuur lag.

Een kleine greep uit de feiten:

- 35 vrijwilligers zijn een paar jaar (af en toe) bezig geweest.
- in totaal zijn er 89.770 waarnemingen ingevoerd.
- de oudste waarneming dateert van 4 mei 1839 en is die van een Boomklever op de Hoorneboegse heide.
- de meest ingevoerde soort is verrassend genoeg de Bergeend met 2.865 waarnemingen. De Buizerd staat met een aantal van 2.534 op de tweede plaats.
- het hoogste aantal individuen (dus aantal van alle waarnemingen opgeteld) betreft de Spreeuw met 1.146.135 verspreid over slechts 239 waarnemingen.

Zie voor de hele lijst ingevoerde soorten: <https://waarneming.nl/users/108874/species/>

Iedereen kon zijn waarnemingen op een kaartje noteren en in het archief

deponeren. Dat er dus ook een hele hoop minder betrouwbare waarnemingen in het archief stonden, mag geen verrassing zijn. Een dikke pluim is dan ook op zijn plek voor medewerkers van 'Waarneming.nl' die veel werk hebben verzet in het goedkeuren van alle waarnemingen.

Hele groepen Strandleeuweriken in de zomer bleken Veldleeuweriken te zijn. En het is een stuk aannemelijker dat de Poelsnippen die aan het begin van de 20e eeuw nog in groepen uit de lucht werden geschoten toch Watersnippen zijn geweest.

Ook dat er bijvoorbeeld een tijd is geweest dat het Korhoen, die inmiddels praktisch uitgestorven is in Nederland, veel in het Gooi voorkwam, is toch erg goed uit de gegevens te halen. Zie het bijgevoegde kaartje van 'Waarneming.nl' waarop de kilometerhokken getoond worden waar Korhoenders zijn gesignaleerd. Met name de Westerheide boven Hilversum was een

goede plek voor Korhoenders, waar deze toen bijna jaarlijks broedden.

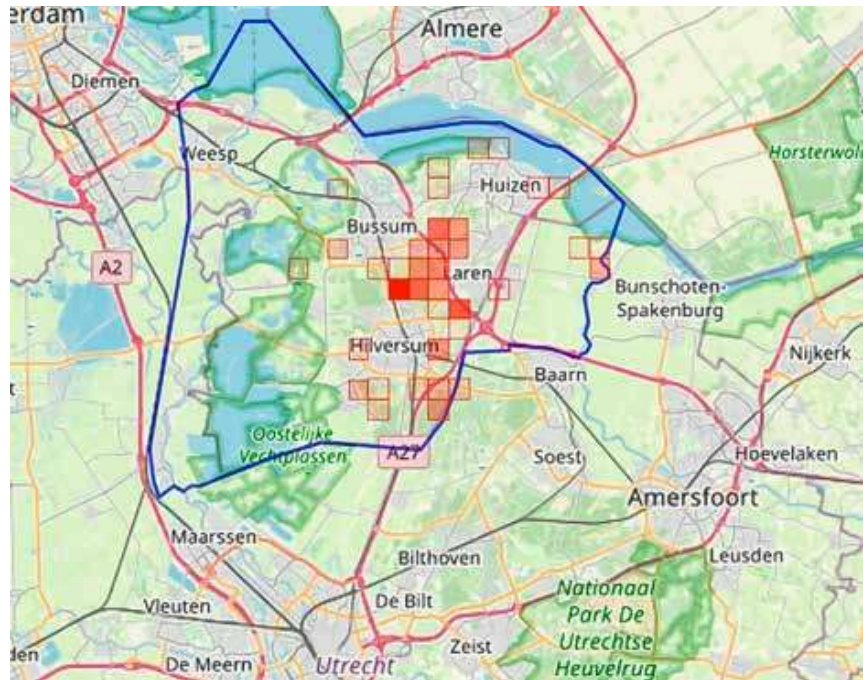
Het archief bestond voor een aanzienlijk deel uit waarnemingen die uit oude regionale avifauna's en diverse vogeltijdschriften zijn overgenomen. Zo komt de oudste waarneming oorspronkelijk uit een Avifaunistisch overzicht van de regio Amsterdam uit 1911 of iets later. De gegevens daarin zijn oorspronkelijk verzameld door Alexander Crèvecoeur (1891-1977), die zijn waarnemingen minutieus bijhield in dagboeken.

Een voorbeeld daarvan is de volgende al eerder genoemde waarneming: "vanaf 1839...oudste bewoner v d Hoornboeg heeft altijd [boom]klevers gezien" deel 16: 374-379,1911.

Al met al is het digitalisatieproject als geslaagd te beschouwen. Het is inmiddels alweer enige tijd geleden, maar via deze weg wil ik alle vrijwilligers die hebben geholpen bij het invoeren van het archief, nogmaals hartelijk danken. Zonder hun tomeloze inzet was deze schat aan informatie wellicht verloren gegaan. Met name Huub Casander verdient een extra vermelding. Niet alleen heeft hij een groot aandeel gehad in de organisatie, maar ook heeft hij voor een groot deel het project draaiende gehouden. Bovenal is hij persoonlijk verantwoordelijk voor het invoeren van meer dan de helft van de waarnemingen. Een prestatie van formaat!!

Buizerd | Doortje van Dijk

Het voorkomen van het Korhoen in het Gooi. De eerste waarneming dateert van 1901, de laatste is in 1985 ingevoerd

soort	vroegste datum	aantal	totaal aantal	laatste datum
Bergeend <i>Tadorna tadorna</i>	1907-05-09	2.865	56.088	2011-03-20
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	1875-01-01	2.534	5.297	2016-11-10
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	1926-09-08	1.717	4.292	2010-04-25
Watersnip <i>Gallinago gallinago</i>	1893-12-28	1.682	40.068	2011-10-03
Oeverloper <i>Actitis hypoleucos</i>	1878-08-27	1.518	6.053	2011-04-11
Geoorde Fuut <i>Podiceps nigricollis</i>	1908-10-10	1.319	7.218	2015-07-27
Dodaars <i>Tachybaptus ruficollis</i>	1925-01-25	1.303	4.146	2010-12-02
Wulp <i>Numenius arquata</i>	1909-06-17	1.289	69.255	2016-03-21
Smient <i>Mareca penelope</i>	1909-06-17	1.241	523.558	2014-08-09
Slobeend <i>Spatula clypeata</i>	1911-05-18	1.232	56.335	2010-04-28

Tabel 1: top 10 van de soorten met het meeste aantal ingevoerde waarnemingen

Redactionele noot:

Zie voor info over Crèvecoeur:

Spaans, A.& R. Vlek, 2017. De Voorburgse vogelaar Alexander Crèvecoeur aan de vergetelheid ontrukkt. Het Vogeljaar 65(3): 149-157.

Hierin wordt vermeld dat Crèvecoeur ook waarnemingen in het Gooi deed. In Jonkers *et al.*, 1987 wordt hij niet genoemd bij de bewerkte dagboeken noch in de literatuurlijst. Crèvecoeur publiceerde ook:

Crèvecoeur, A., 1916. Avifauna van Baarn en Omstreken. Jaarbericht Club van Nederlandsche Vogelkundigen 6:24-37.